

HUMANITIES INSTITUTE

Nil Berrak Çağlar Koçak

YERYÜZÜ KORKUSU GÜNLÜK : 3 1970 – 1975

OKTAY AKBAL

HAKKINDA

Yazarın *Anılarda Görmek /Günlük 1(1967 – 1969)* , *Geçmişin Kuşları Günlük:2 (1968 - 1969)* ve serinin üçüncü bölümü olan *Yeryüzü Korkusu/ Günlük 3 (1970 – 1975)* 1994 yılında Can Yayınları tarafından çıkarılan baskısı incelenmiştir.

KONU

Akbal, 1970 yılından itibaren Türkiye’de ve dünyada gelişen olayları incelemiştir. Her şey hızlı bir dönüşüm içerisinde. Lider İnönü, bazı kararları ve sözleriyle Atatürk’çü camianın tepkisini çekmektedir. Akbal’ın hayatında önemli bir gelişme, annesinin rahatsızlanması ve ardından vefatıdır. Dünya Edebiyatında eşcinsellik yazılmaya başlanmıştır. Türkiye’de ise kadın yazarlar ile kimi erkek yazarlar arasında gizli bir çekişme görülür. İstanbul’da 27 Mayıs Hadiselerine benzeyen “Sendikalar Yasası Değişikliği” bazı eylemlere neden olur. Halk ve polis karşı karşıya gelir. Akbal sık sık yurtdışı gezilere katılır, bunlardan çoğu PEN Kongreleri ile alakalıdır, seyahatlerde ülkesinden ve yurtdışından pek çok yazarı ve siyasi ismi yakından tanıma ve gözlemlene fırsatı bulur. Akbal, her ne kadar gezmeyi çok sevse de, kendi evine, kendi mekanına gelmek O’nun için en güzel olandır. Yurtta ve Edebiyat içinde Atatürk’ün bir şekilde yorumlanmasına ve sorgulanmasına Akbal kızar ve anlam veremez. Bir diğer konu da; hali hazırda fakültelerden yeni mezun olan gençlerin genel kültür ve edebiyat alanlarındaki cahilliği ve yetersizliğidir. Memlekette ciddi hukuki gözlemler ve yargılanmalar başlamıştır. Yazarlar da bundan nasibini alır. Akbal sık sık ifadeye ve sorgulanmaya gider, bazen ihanetlere uğradığı da olur. Ayrıca, bazı arkadaşlarıyla ekonomik veya statü değişikliği akabinde mesafeler oluşur. Bu dönemde Akbal mevcut evinden ayrılmış ve tek başına ayrı sade bir eve yerleşmiştir. Bir dönem hayatına özel bir insan girer, önceleri mektuplaştığı kişi ile daha sonra İstanbul’da buluşurlar.

KİŞİLER

Oktay Akbal	Eserin yazarı
Büyükbaba	Yazarın Büyükbabası
Anne	Yazarın Annesi
Jean- Paul Sartre	Yazar
Orhan Kemal	Yazar
Sait Faik Abasıyanık	Yazar
Nazım Hikmet Ran	Yazar, şair
İsmet İnönü	Devlet adamı, asker,cumhurbaşkanı
Fazıl Hüsnü Dağlarca	Yazar, şair.
İlhan Berk	Yazar
Yaşar Nabi Nayır	Yazar
Karl Marx	Filozof
Necati Zekeriyâ Orhan	Yazar
Talat Halman	Şair, yazar, çevirmen
Müşfik Kenter	Aktör
Sabahattin Ali	Yazar
Behçet Kemal Necatigil	Yazar
Tahir Alangu	Yazar
Rauf Mutluay	Yazar
Edip Cansever	Şair, yazar
Fahir Onger	Eleştirmen
Emile Zola	Yazar
James Baldwin	Yazar
Memet Fuat	Yazar, eleştirmen, yayıncı
Bayan Erbil	Yazar

Hilmi Yavuz	Akademisyen, yazar, şair
Norman Miller	Yazar
Nadir Nadi	Gazeteci, yazar
Fethi Naci	Yazar, eleştirmen
Samim Karagöz	Yazar
Peter Cermann	Akbal'ın arkadaşı
Anne Marie	Akbal'ın arkadaşı
Özkök	Akbal'ın arkadaşı

1970

1 OCAK PERŞEMBE/ OKURKEN

Başarı, Oktay Akbal'ın evden çıkabilmesine olanak vermemiştir. O sırada Seignobos'un *Avrupa Tarihi* isimli eserini okumaya koyulur. 1870 senesinin akabinde Fransa için yeniden krallık hazırlığı vardır, Charles'ın torunu olan Chambord Düküne sunarlar. V. Henri sıfatıyla tahtın sahibi olacaktır, ne var ki planlar gerçekleşemez, Dük'ün isteği; üç renk olan bayrak yerine, atalarının mirası beyaz bayraktır. En nihayetinde bu isteği kendisini tahttan eder. Bu olaya inanmak güçtür, Adam kişiliğini ön plana alır ve iktidar ve saltanatı istemez. "Çoğumuz birşeyler çıkarmalıyız bundan..." diyor Akbal. Akabinde gazetelere bakar Akbal, toplum olayları son derece hızlıdır, yakın zamanda vurulan işçinin cenazesinin resimleri, haberleri vardır. Yılın ilk günü sevimsiz gelir. Zaman hızlıdır, bir çırpıda 1970 senesinde bitecektir. 1848 devrimi olayları gibidir.

3 OCAK CUMARTESİ/ BU "GÜZELİM YERYÜZÜ"

Ataç'ın 'Kaynak'ta çıkmış bir yazısından etkilenir Akbal; Ataç, öldüğü vakit sevdiği, okumaktan her zaman keyif aldığı şairlerin, ozanların değil, genç ozanların eserlerinin okunmasını istemektedir. Ataç, mutlak samimiyetle gençler konuşmaktadır, gençler önemli nasihatler vermektedir. Araştırmalarını, zihinlerinin uyanık olması gerektiğini vurgular. 'Us' kavramı ve izlenilmesi gereken yol mühimdir. Ataç çok seneler evvelinden önemli öğütler verir, Akbal düşünür, acaba Ataç mevcut hal ve düzeni görüp kızıyor mudur?

5 OCAK PAZARTESİ/ İNÖNÜ NE DİYOR

İnönü "Sanki her biri Atatürk" demiş, hedef ise Devrimciler, Atatürk ilkelerine sadık olanlar. Peki bu durumda Atatürk olsaydı ne yorum yapardı? O istemez miydi? İnönü ismi sayısız izlenime sebep oluyor, negatif, pozitif, faydalı, faydasız. " Tarih, İnönü konusunda ne yazacağını bilemeyecek. Büyük bir kişi hiç kuşku yok. Yanılgısını kabul etmeyi, yenilgiden yıkılmamayı biliyor." Diyor Akbal, ayrıca; İnönü'nün, Başbakanlığı ardından Cumhurbaşkanı olması ondan sonra muhalefet liderliği, bu kronoloji, Akbal'ın ilkokul, ortaokul, lise, hayata atılmak ve ortayaşısı ile paraleldir. Son söylediği söz ise Atatürk ve devrimcilere yapılmış olan bir küçümseme mahiyeti taşır. Kaldı ki, bahsi geçen kişilerin fazlalığı ülkenin aydınlık geleceğinin güvencesidir.

24 OCAK CUMARTESİ/ O, SABA

Galatasaray Lisesi'nde Ziya Osman Saba'yı anma günü tertip edilmektedir, törene katılan altmış kişinin olmasına Akbal üzülür, gençler eğlence mekanlarında veya maçlardadır. Çoktan ölmüş birinin anma töreninde bu kapalı ortamda bulunmayı tercih etmezler. Nayır, Necatigil, Alangu, Mutluay ve az sayıda genç yazar ve kendi ailesi vardır sadece. Konuşmalar yapılır, hatıralar anlatılır. Akbal'ında, Necatigil'inde göz yaşları akar. Ne var ki, hisler aldattıcıdır, bir süre sonra hayat gene kaldığı yerden devam edecektir. Zamanın akabinde ise her şey yok olacaktır.

25 OCAK PAZAR/ CANSEVER'İN ŞİİRLERİYLE...

"Benim olmayan bir sevinç duyuyorum"

Akbal, Cansever'in son kitabı olan *Kirli Ağustos*'u çok beğenir, dikkatlice, notlar tutarak, özümseyerek uzun uzun okur. Cansever'in özgün kişiliğini, kimseye benzemeyen karakterini ve şiire olan bağlılığını takdir eder. Bazen sevemediği veya anlamadığı da olur fakat her şeyin ve herkesin anlaşılması gerekmez diye düşünür. Zaman zaman şiirlerin anlaşılma zarureti olmadığını, şiirin 'andaki' etkisinin önemini vurgular. Akbal, düzyazı ve uzun şiirleri de sevmemektedir. Cansever'inde kısa şiirlerini daha çok beğenir.

1 ŞUBAT PAZAR/ SONA DOĞRU MU

Akbal'ın annesi düşüp kalçasını kırar, tetkikler, hastane süreci başlar, akbal hep korkmaktadır annesinden "Sekseninden sonra kişi konuktur yeryüzüne" der, annesine ameliyat kararı alınır, mecbur bırakır orada arkadaşları Hilmi Yavuz'la evine geri döner. Anlamak ve düşünmek zordur artık Akbal'a.

8 ŞUBAT PAZAR/ ANNE YALNIZLIĞI

Annesini yeni bir merzarlık olan Zincirlikuyu'ya gömerler Akbal'ın. Sami Karaöre, Cengiz Tarık, Faik, Behçet, Rauf, Fahir Onger, Tütengil'de oradadır. Akabinde Beşiktaş iskelesine ardaşlarıyla gider sanki çok olağan bir hayatın günü gibi. Gece olup, yalnız kaldığında bir şeyleri fark eder fakat anlamının faydası var mıdır? Bundan sonra Fatih'teki evde annesi olmayacaktır, gitmeden kimseyi tanımamasına rağmen Akbal'ı tanımış hatta teşekkürlerini sunmuştur. Ertesi sabah hemen Ankara'ya gider Akbal, "Kaçmak mı? Kimden? Kendimden mi? Mümkün mü?" der.

8 MART PAZAR/ HİÇBİR GERÇEK DUYGU...

Akbal, Baldwin'in *Kara Yabancı*'sının çevirisini beğenirse de, yazarın usta kaleminden dolayı başarılı bulur. Otobiyografi veya gerçek yaşam gibi eserlerdeki kuvvet kendini belli eder. Uydurma olup olmadığı hakkında muhakeme yapıyor ancak bu kadar yoğun bir yazıda 'uydurma' olması çok olası görünmüyor. Baldwin, insanlar arasındaki doğal olmayan, sapkın ilişkileri anlatıyor, Akbal ise bunun kişilikten kopma veya bozulma olduğundan yakınıyor. Erkeğin erkekle olan münasebetini hoş karşılamıyor. Ne var ki, Baldwin konunun, olayın çirkinliğine rağmen okuyucuyu çekmesini biliyor. Daha evvel, İda, Rufus, Vivaldo, Erik gibi isimler tarafından "Hiçbir gerçek duyguya sahip olmamak nasıl bir duygu" düşüncesi okuyucu kitle tarafından benimseniyor. Akbal, sinirlense de böyle ilişkilerin olduğuna, "O yıkılmış, umutsuz, kapkara dünyanın varlığına inanıyorsunuz" diye düşünüyor.

22 MART PAZAR/ BİR ÇOCUĞU ÖLDÜRMEK

Hürriyet Gazetesi, küçük bir çocuğun ölmek üzere olduğunu yazıyor, çocuk henüz onbir yaşında, şişman, sağlıklıda duruyor fakat kan kanseriymiş. Çocuk fotoğraflarda oldukça mutlu görünüyor, kendisinin haberi yok hastalığından. Akbal şaşırıyor, bu resimler, haberlerin yer alması doğru mu? Çocuk bir şekilde öğrenmeyecek mi? Komşulardan, çevreden tuhaf gözleri anlamayacak mı? Peki hangi insan biliyor ne zaman ölüm vaktinin geleceğini? Çocuğun belki de daha uzun seneleri var yaşayacak, tahlil koyan hekim yalancı çıkacak böylelikle. Zamanında bir İtalyan doktorda muayene ettiği bir hastaya çok az vaktinin kaldığını söylemiş, seneler sonrada aynı adamla otobüste rast gelmiş, doktor şaşırmış, inanmamış duruma, adamı alıp hastaneye götürmüş tüm tetkiklerini yapmış, hastalıktan eser yokmuş. gücü yetmiş hastalığı yenmeye..." Peki Hürriyet'teki haber, haber mi şimdi? Resmen kıyıyorla çocuğa. "O çocuktan önce insanlık ölmüş bu gazeteci baylarda! Hem de var olmadan..."

6 NİSAN PAZARTESİ/ EDEBİYAT YERİNE DEDİKODU

Memet Fuat, haddinden fazla dedikodu içerdiği için Bayan Erbil'in Tarzanlar Keşke Ölse isimli yazısını, bir evvelki sayıda çıkacağı haber verilse de, yayınlamaktan vaz geçmiş. Bayan Erbil'e göre Oktay Akbal kendisini Sait Faik gibi 'authentique' bir yazar olarak görmektedir. Halbuki, mevcut kuşakta Sait Faik gibi yazarların gelmesi öyle çok kolay değildir. Hele ki, Akbal'ın Rusya'da Atatürk'e olan övgü dolu sözleri özellikle "Atatürk çağı ne iyiydi" demesine de Bayan Erbil "Öyle miydi?" diyor. Peki, Bayan Erbil benim orada söylediklerimi kendileri nereden işitti? der Akbal. Acaba Rusya'da bir 'muhibir-i sadık' mı var ya da, kalem kalem rapor mu takdim edilmiş kendilerine? Demek ki, Memet Fuat'ın dedikodu olarak nitelendirdiği şeyler bunlar. Bayan Erbil kendisinin 'Freud'cü, Marx'cı öyküler' yazan öykücülerden olduğunu söylüyor. Bu konularda yarışmalara bile iştirak eder fakat kazanamadığında 'dünyayı yıkmaya kalkar' diyor Akbal. Bayan Erbil'e öykücülük ve öykü yazımında, yazarın kendi hayatının mı olması gerektiği hakkında fikir ayrılığına düşer. Üstelik aslen yazılması gereken öyküdür, dedikodu yazılması veya dedikodunun edebiyata dahil edilmesi değil.

11 NİSAN CUMARTESİ/ KAĞITLAR ÖLMEZ

Akbal, annesinin evine gider, annesinin senelerdir sakladığı hatıralar, çoğu oğlu Akbal'a ait olan fotoğraflar ve eski dergilere bakar. Kıyamaz onları atmaya, bir şair dostu zamanında öldüğü vakit tüm hatıralarının, kağıtlarının yakılmasını rica etmiştir. Yabancı ellerde ziyan olmasından daha iyi olacaktır kendisine göre yakılıp yok olması. Akbal, bazı dergileri alır, bazılarını arkadaşları Hilmi alır, tekrar gelecektir bu eve.

16 NİSAN PERŞEMBE/ GAVSİ İÇİN

Halit Fahri Ozansoy, Tercüman'da yazdığı yazısında Akbal'a oğlu Gavsî hakkındaki yazısından dolayı oldukça kızgın olduğunu belirtir. Gavsî Ozansoy, genç edebiyat kuşağının ileri gelenlerinden, tasfiye

hadiselerinde önemli etkiye sahip, 1940'lı senelerin mühim isimlerinden biridir. Hatta tasfiyeleri babası dahil birçok şairi içerir. Akbal nitekim sıcak, samimi, canlı bir gönül arkadaşının erken vedasından üzgündür fakat sözleri yanlış anlaşılmiş, acılı babayı bilmeden de olsa üzümüştür.

25 NİSAN CUMARTESİ/ KENDİM VE ÖYKÜLERİM İÇİN NE DEMİŞİM?

Akbal yirmi iki sene evvel Seçilmiş Hikayeler Dergisi'nde yazdığı yazılara göz atar. Güncel olarak kullanmadığı pek çok kelimeyi o vakit sıklıkla kullandığını fark eder. "Hadise, umumiyet itibarıyla, mütevazi, tesir, hassasiyet..." Akbal'ın hayatı kentin en varlıklı ve en fakir kişilerinin oturduğu farklı bölgelerde geçmiştir. Her kesimden arkadaşları, dostları olmuştur. Gözlemleyen bir birey olarak insanları anlamaya uğraşmıştır. Nitekim, öykülerini yazmasında bir nedende budur. Öykülerinde yer tutan her insan, her sözcük ve olay daha evvelden uzun uzun düşünülmüş, üzerine kafa yorulmuştur. Bugünde durum aynıdır, o anılar ve insanlar o kadar Akbal'ın düşünce süzgecinden geçmiştir ki, yazar artık yıprandıklarını hisseder. Keşke çabucak yazıp, bitirip kurtulabilsem diye düşünür.

31 MAYIS PAZAR/ AMERİKAN DÜŞÜ

Akbal, Norman Miller'in *Amerikan Rüyası* isimli kitabını değerlendirir, eser tamamen Miller'in kendi öznel değerlendirmelerinin enteresan, kızdırıcı, ürkütücü özetidir. Eserdeki kahraman acaba Miller'in kendisi midir? Bir yazarın kendini esere bu şekilde koyması mümkün müdür? Oradaki yaşam öyküsü kendi hayatının özeti midir? Nitekim, bu kahraman Miller'la örtüşmektedir. Özellikle, Akbal'ın Express'te okuduğu Vietnam Savaşı ile alakalı Miller'in yazısı *Amerikan Rüyası*'nın bir 'şizofrenler toplumunda' geçtiğini anlatır.

1 HAZİRAN PAZARTESİ/ KİŞİYLE ÖLMEYECEKLER...

Akbal için artık annesinin evini tamamen boşaltma vakti gelmişti, eşya olarak önemli bir şey yoktur fakat annesinin sandığındaki notlar, Akbal'ın karneleri ve bazı kağıtlar vardır. Akbal'da kendisi için önemli bulduklarını alır gerisini yırtıp atar. Belli bir zamandan sonra bu işi Akbal içinde çevresi yapacaklardır. Onlarda aynı şekilde değerli gördüklerini alıp diğerlerini atacaktırlar. Kişinin kendisi ara ara bu işlemi yapıp kurtulmalı diye düşünür.

3 HAZİRAN ÇARŞAMBA/ ÖLÜM NE YAPACAK?

Uzun süredir Bulgaristan'da olan Orhan Kemal'in ölüm haberini alır Akbal, gazete acilen yazısını ister. Akbal yazmaya uğraşır, yapamaz. Çıkar evden Nuruosmaniye'ye, Orhan Kemal ile karşılaştığı yerlere gider, eve gidince ancak kaleme alabilir hislerini. Ölümün en son yapacağıdır bu Kemal'e, dahası da yoktur. Orhan Kemal ile alakalı konuşurlar fakat hala vefat ettiğini kabullenmiş değildir. Bunun anlaşılması, sindirilmesi zaman alacaktır.

16 HAZİRAN SALI/ OLAYLARIN GETİRDİĞİ

Sendikalar yasasındaki değişiklikler akabinde İstanbul'da büyük hadiseler vuku bulur. Bunun böyle olacağını Akbal tahmin etmiştir, verilen hakların sonradan geri alınması sendikalar düzeyinde de hoş karşılanmamıştır. Vefat edenlerin ve yaralananların olması Akbal'a 27 Mayıs Olayları'nı hatırlatır. Ancak, polisin gelmesine kadar eylem son derece sakin, ne zaman ki polisler gelir, işler bu noktaya ulaşır. Akbal, vapurda giderken diğer insanlar gibi üzgün ve düşüncelidir. "Bir yerlere doğru gidiyoruz hızla. Ama nereye? Der içinden.

25 HAZİRAN CUMARTESİ, GECESİ/ YOLCULUK

Akbal, Tahran Havaalanında beklemektedir, uzun bir seyahat planı vardır, Tokyo, Seul, Ozaka, Hiroşima ve uçak yolculukları.

YOL ARKADAŞI: PICASSO

Akbal, Yeni Delhi üzerinden geçerken tarlalarda çalışan kadınları izler, hep kadınlar çalışmaktadır. Erkekler nerede? Diye düşünür. Uçak Bangkok Körfezi üzerinden Kalküta'ya doğru yol alır. Çıkmadan daha Yeşilköy'den *Picasso ile Konuşmalar* isimli kitabı almıştır, "En iyi yol arkadaşı kitaptır." Der kendi kendine. Sabahın erken saatlerinde Bangkok'a varırlar. Yemyeşil, sakin, huzurlu hayata özenir.

TOKYO GECESİ

Akbal, Tokyo'da bir otelde kalır, odada her şey ince detayına kadar düşünülmüştür. Televizyon izlemeye başlar ama hoşuna gitmez. Camdan dışarıyı seyrederek, kocaman bir şehirdir, uçaklar, trenler, kentin olağan yoğunluğu mevcuttur fakat otelde kalmak keyiflidir.

27 HAZİRAN CUMARTESİ, SEUL/ SOKAKTA DAYAK

Akbal Seul sokaklarında bir kadının genç bir kızı durmadan dövdüğünü görür. Polis dahil kimse olaya müdahale etmemektedir. Bir ara kendi bir şeyler yapmayı düşünür fakat yapamaz. Büyük ihtimalle kadının kızıdır bu kız, acaba konu nedir, bu kız ne yapmıştır? Diye düşünür. Derken kadın ve kız otobüse doğru yol alırlar, muhtemelen bu dayak evde de devam edecektir.

SEUL İZLENİMLERİ

Akbal, Tokyo'dan Seul'e PEN Kongresi'ne gelir, yanında çok sayıda Japon yazarlar vardır. Caddelerde dolaşmaya başlar, henüz bolca vakti vardır. Kadınlar, kızlar kendisine dikkatle ve istekle bakılmaktadırlar. Ayrıca, Kore'de Amerikan veya Batılı olmak enteresan karşılanmaktadır. Biri gelip kadın isteyip istemediğini sorar. Dilenciler durmadan karşısına çıkarlar.

28 HAZİRAN PAZAR/ BİTMİYEN TARTIŞMALAR

Akbal, PEN Genel Yönetim Kurulu Toplantısına gider. UNESCO, Birleşik Amerika Delegeleride mevcuttur. Goffin, Başkan Carver çeşitli açıklamalar sunar, raporlar değerlendirilir, genel konuşmalar başlar. Korelilerin önerisi Asya dillerinden çeviriler yapılması üzerinedir. Yunanistan'da cezaevine gönderilen yazarlar konusu işlenir. Filipinliler ise Angkor Anırının savaşta korunmasını önerirler. Bu konunun UNESCO'ya bildirilmesini isterler, ne yapacak UNESCO diye düşünür Akbal. Akabinde olağan tartışma; Arap ve İsrail arasındaki çekişme ve cezaevindeki Arap yazarlarıdır. Lübnan delegesi Abussuan bir soruşturma kurulunun İsrail'e gitmesi isteği karşısında İsrail delegesi hapistekilerin yazar olmadığını, terörist olduklarını iddia eder. Şair Guri, bir derginin kapandığını bunun üzerine bizde Fransa'dan mı hesap sorulacağı hakkında tartışır. Konular uzadıkça uzar.

İKİ BASKI OLAYI

Formozalı iki kardeş Çankayşek iktidarına karşı yazı yazdıktan sonra tutuklanmamak için Manila'ya kaçarlar ve yazdıkları orada yayınlanır. Filipinler'den Formoza Hükümeti bu iki yazarın teslim edilmesini ister. Onlarda Formoza Hükümeti'ne teslimlerini gerçekleştirir. Filipinli delege, hükümetlerinin o şahısların 'istenmeyen kimse' olduklarından dolayı iade edildiklerini ifade eder. Adil bir mahmeme tarafından hukuki prosedüre tabi tutulacaklarını söyler fakat Amerikalı delege bu hadiselerden hoşlanmaz. "Başka bir ülkede işlenen suçtan dolayı başka bir ülkede cezalandırmak kötü bir şey," der. Akbal, çevresinde çok sayıda Asyalı olduğunu, Batılıların katılımının az olduğunu görür.

4 TEMMUZ CUMARTESİ/ PUSAN'DAN BİR GECE

Akbal, yazarlarla beraber elektrikli tren ile Seul'den Pusan'a geçmektedir. Edebiyatçılar arasında devamlı dedikodu yapılmaktadır.

8 TEMMUZ ÇARŞAMBA/ YOLCULUK, YORGUNLUK

Akbal ve ekip Ozaka'da Expo 70'e katılırlar, günler yoğun ve yorucu geçmektedir. Fransa, Amerikan, Rus ve Japon pavyonlarını gezerler. Akbal, kendini mevcut çağa göre çok ileride hatta bir masal ülkesindeymiş gibi hisseder. Özellikle Japonya'da Mitsubishi pavyonu böyledir. Arkadaşı Nayır ile Kioto'ya giderler, Amerikalılar Japon yemeklerine oldukça ilgilidir, Akbal'ın hoşuna gitmez o yemekler.

15 TEMMUZ ÇARŞAMBA/ TOKYO İZLENİMİ

Akbal defterine birçok not alır, varınca gazete için yazılar hazırlaması gerekmektedir. Hiroşima'yı çok beğenmiştir. Sai İchi Oteli'de müthiş güzelliğindedir. Tokyo'da sevdiği yerlerin arasındadır fakat hala gördüğü insanlar onda "Hiroşima kurbanı" izlenimi bırakmaktadır. Küçük bir bodrum sinemasına gider, filmde ne zaman bir sevişme sahnesi olsa film renklenmektedir teknolojinin etkisiyle. Başka bir filmde şiddet sahneleriyle sadizm izleri taşır.

19 TEMMUZ PAZAR/ GERİ DÖNÜNCE

Yolculuk bitmiş, Akbal evine dönmüştür. Zaten uzun süren yolculuklar insanda bıkkınlık meydana getirmektedir. İnsan kentin kendi yaşamını tam görmeden, içine katılmadan görmenin tam bir anlamı olmadığını düşünür. Notlarını, fotoğraflarını serer masaya, ne şekilde, nasıl yazacağını tasarlar. Hiroşima'yı sadece gazete için yazacaktır. "No more Hiroshima's" sözü aklında kalır.

23 AĞUSTOS PAZAR/ BİR MAFİA ROMANI

Akbal iki gecede İtalya asıllı bir Amerikalı tarafından yazılan *Baba'yı* bitirir. Kitabı elden bırakmak güçtür. Okudukça insan Kennedy cinayeti, Amerika hakkında aydınlanıyor diye düşünür. Corleone, Tattaglia, Zaluchi, Falcone, gangsterleşmiş aileler hakkında bilgi edinir. Bu kitaptan çok güzel bir sinema filmi yapılır der, belki de yapılmıştır.

3 EYLÜL PERŞEMBE/ BİLİNÇ OLMAK

“Bir süre dünya bilincinin bir parçası, bir temsilcisi oldu.” Denmiş bir yerde Zola için, bir yazarı anlatmak, büyüklüğünü tanımlamak için söylenebilecek en güzel sözler der Akbal. Tüm karşı olanlara rağmen mevcut bilincini sonuna kadar savunmak ve savaşmak en zorunu yapmış Zola. Dreyfus hadisesinde olduğu gibi. Bizde ise bunu Nazım Hikmet başardı der.

19 EYLÜL CUMARTESİ/ BİR FİLMDE YAŞAR GİBİ

Tanımadığı bir adam gelir Akbal'ın ofisine, kendisine yüklü bir miras kaldığını anlatıyor, İsviçre, Amerikan bankalarında hesabını bilemediği kadar büyük paralar varmış, bunun için peşindelermiş bazı adamlar, kendisini öldüreceklermiş. Adam mütemadiyen kaçıp, izini kaybettirmeye çalışıyormuş. Her şey oldukça karışıkmiş, ancak Akbal bunları yazarsa kurtulma ihtimali mevcutmuş. Hareketleri bir garip adamın belkide tüm bu anlattıkları hayal ürünü, belkide yarın birgün adamın gerçekten haberi çıkacak gazetelerde.

18 EKİM PAZAR/ DENEMECİKLER ÖYKÜCÜKLER

Akbal genellikle öğleye kadar gazeteye iki fıkra yetiştirmiş olur, yazdıklarının çoğunluğunu da saklamaz. Zaten gazetelerin önemi bir gündür. Ertesi gün her şey tazelenir gazetede, dün önemini kaybeder. Arada denemeler de yazar, bunlardan bazılarını da öykücükler olarak nitelendirir.

26 EKİM PAZARTESİ/ ATATÜRK'Ü SAPTIRMAK

Fethi Naci *100 Soru Dizisi*'nde, Atatürk'ün Temel Görüşleri'ni Marx'cı bir bakış açısıyla 100 soru halinde sunmuş. Ancak, burada cevaplar sanki daha evvelden düşünülmüş olarak hazırlanmış. Enteresan bir yapıt olmuş. Prof. Karal'ın *Atatürk'ten Düşünceleri*, Aydemir'in *Tek Adam*'ı ve Lord kinross'un *Atatürk'ü* bir aydınının kütüphanesinde mutlaka bulunmalıdır, Fethi Naci'nin eseride bu eserlerin yanına konulmalıdır. “Atatürk'ten sapma çağını yaşıyoruz. Atatürk herkes tarafından farklı şekillerde düşünülüyor, yorumlanıyor. Sene 1970 fakat biz Atatürk'ün 1923 ve 1920 senelerindeki eylem ve davranışlarını değerlendirmeye çalışıyoruz. Fethi Naci eserinde tarafsız, okura soru ve cevaplardan yanıtlar çıkartmak gayesi. *Atatürk'ün Temel Görüşleri*'nin 2. Baskısı TDK yayınlarının *Bugünün Diliyle Atatürk'ün Söylevleri* isimli eserde Atatürk tarafından söylenenlerin değişime uğradığını belirtiyor. Hemde bu sıkı bir Atatürk'çü olarak bilinen Çağlar tarafından sözde “iyiniyetle” yapılıyor. Atatürk'ün özellikle Bolşeviklikle alakalı sözleri yanlış değerlendiriliyor. 1920 senesinde söylediği sözler bazıları tarafından sevilerek, seilmeyerek yada kızılarak tam anlamadan ifadeye dökülüyor. Anlaşılabilmesi için filozofik bir bakış açısı gerekli Atatürk'te olduğu gibi, der Akbal.

9 KASIM PAZARTESİ/ FAKÜLTE BİTMİŞ AMA...

Akbal'a bir okur mektubu gelir, Sait Faik ile alakalı bir fıkrasını okuyup Sait Faik'ten oldukça etkilenmiştir, gidip bütün eserlerini alır Faik'in. Akbal'a teşekkür eder kendisini tanıştırdığı için. Mektubu yazan Edebiyat Fakültesi mezunu birisidir. Akbal bu duruma hem kızar hemde şaşırır. Yaşam koşulları ağırdır doğru, bu gençte hem çalışmış hemde eğitiminde devam etmiştir ancak nasıl olurda böyle bir fakülte mezunu çağdaş edebiyatla, şiirle, öykü antolojisi ile ilgilenmez. Araştırmak, okumak bu kadar zor mudur? Hele Sait Faik'i nasıl şimdi tanır? Başka öykücülerini de tanımak ister genç, Akbal'a sorar diğer isimleri. Üstelik Oktay Akbal'ında 'öykücü kişiliğinden' haberi yoktur. Gerçi artık kızmamaya başlamıştır böyle durumlara, kendisinin aslen öykücü olduğundan gazetelerde bahsedilmez hiç, Ta 1950 senesinde arkadaşı Dağlarca ile bir tren seyahatinde Türkçe öğretmeni bir kızla tanışmışlardır, Akbal genç öğretmene Dağlarca'nın edebiyatçı kişiliğinden söz etmiş, genç hanım ise kendisine şaka yapıldığını düşünmüştür. Dağlarca isminden haberi yoktur.

24 KASIM SALI/ SOLJENİTSİN ÖRNEĞİ

Akbal *Yazarın Hakları* isimli Soljenitsin'in kitabını çevirir. Eser oldukça enteresan ve gerçekçidir, Soljenitsin 1945 senesinde Yüzbaşıdır, cephedeki bir mektubunda Stalin'i eleştirir. Stalin'in Lenin'in izinden ayrılması, savaşın ilk zamanlarındaki bozgunlardaki tutumu, konuşmalarındaki dilbilgisi yanlışlıklarını yazmıştır. Bir zaman sonra Koeningsberg çevresi savaşında Fırka Komutanı General Travkin kendisine çağırılmış, tüm rütbelerini tek tek söktürmüş, tabancası alınmış ve mahkemeye bile çıkarılmaksızın, özel bir karara istinaden sekiz sene mahkumiyetine karar verilmiştir. Kendisine matematik bilgisi yardımcı olur, cezasının yarısında matematik çalışmaları yapar. Üç senede Orta Kazakistan'da bir maden sahasında geçirir, burada *Ivan Denisoviç'in Bir Günü*'nü yazar. Mahkumiyet numarası SC 232 dir. Nobel sahibidir ama ızdırapları hala devam edecektir. Kendisi Pasternak'tan oldukça farklıdır, haksızlık karşısında dik durur, direnir. Yazar ve toplum ilişkisini, yazarın toplum ve bireye karşı sorumluluklarını irdeler.

1971

23 MAYIS PAZAR/ PAZAR TUTKUSU

Akbal'ın evine aniden sorgulamaya gelirler, türlü sorular sorulur, Akbal kendini götüreceklerini düşünür fakat götürmezler. Bir kitaba bakarlar, bakan adam kitap için 'Marksisttir' der, Akbal, eseri sevdiğini belirtir. Akbal'ın telefonu dinlenmektedir. Sovyetler Birliği gezisi ile alakalı sorular sorarlar. Akbal, kitaplığının yerini göstermek ister gelenlere, bakmayacaklarını söylerler fakat zaten çoktan karıştırmışlardır. Akbal artık rahatsız olmuştur evinde gezen bu adamlardan. Konuştuklarında Akbal, Amerika ve Rusya'nın gücü ile alakalı bir örnek verir, adam Türk Devletinin gücünü vurgular. Akbal adamı gazeteye davet eder daha detaylı konuşmak için ayrıca Cumhuriyet ile ilgili adamların fikirlerinden duyduğu rahatsızlığı belirtir. Daha evvelki yazdıklarının suç kabul edilip edilmeyeceğini sorar adama, adam kendisi için bir sıkıntı olmadığını söyler. Alangu birkaç kitabı ile alakalı götürülmüştür.

AKŞAMÜSTÜ/ YAVUZ VE NERUDA

Akbal, Neruda'nın *Şiirler*'ini okuyarak köprüyü geçer, dalgaları izler. Şehir oldukça kalabalıktır fakat o şiirleriyle yalnızdır. Çeviri Hilmi Yavuz tarafından yapılmıştır. Çok sayıda çeviri yapmıştır Hilmi Yavuz bu zamana kadar. Ancak, kendi dili olsa bile 'şiirler çevrilemez' Çevirileri yapılabilse hemen herkes okur ve anlar şiirleri. "Sevmiyorum doğrudur, yürek hala sever – Sevmek kısa sürdüyse unutmak uzun sürer" ve "Bakışlarım kovalar onu tellim her yerde – Bakışlar sanki onu bana getirecekler." Aşk şiirleridir bunlar, zaten aşkın doğasında, içinde hep bir kaçma ve kovalama mevcuttur. Neruda'nın Nobel Ödülü'nü kazanmasına sevinir Akbal, bu sayede okuyucu bu şiirleri kazanmıştır.

14 ARALIK SALI/ÖYKÜ GÜNÜ

Akbal, uzun zamandır daktiloda öykülerini yazmamaktadır, oturur, iki öyküyü hızlıca bitirir. Yine de hemen ortaya çıkaramayacaktır, birkaç hafta geçmeli ve tekrar onları okuması öyle değerlendirmesi gereklidir. Ne zamandır öykülerini yaşamaktadır çünkü. Bir defa okunup sonra tekrardan okunmayacak öyküleri sevmez. Füzuran'ın *Parasız Yatılı*'sını okur, zamanında birine "Sait Faik varken öykü yazmaya bir iç dürtü, bir istek duyuyordum" demiştir, arkadaşı alınır bu sözlere. Füzuran'ın öykülerinde de aynı hisler yaşar, yazmak isteği gelir tekrardan. Aslında insanların öykülerde farklı şeyler aramasına, bir şeyleri kanıtlama duygularına anlam veremez, hele ki arka kapakta yazanlar, öyküyü kendi kendilerine yorumlamalar, açıklamalar tümüyle gereksizdir.

21 ARALIK SALI/ BİR TANIK

Akbal, Nadir Nadi'nin *27 Mayıs'tan 12 Mart'a* kitabını okur, kitaptaki çoğu olay, durum ve insanla aşınadır zaten, son on senenin bir özeti, durum analizidir. Akşamüstüde Nadir Bey'in evinde arkadaşlarıyla vakit geçirir, dostlarıyla birlikte olmanın sıcaklığını ve güvenini yaşar.

26 ARALIK PAZAR/ ANILAR DA YANDI

Akbal'ın daha evvel bir hafta kadar kaldığı Seul Tae Yun Kak Oteli yanmış, içinde 133 kişi can vermiştir, Akbal dalar otelle ilgili hatıralara, uzun uzun asansör beklemelerine, lokantalarına. Hiç aklına gelmemiştir böylesi büyük bir yapının yanabileceği, on birinci kattan aşağı yangında inmek de ne zordur, belkide ölü sayısı çok daha fazladır.

1972

9 OCAK PAZAR/ 23 YAŞINDA BİR DELİKANLI VARDI...

Akbal'ın aklına 1944, 1945 yıllarında İlhan Berk evlerinde kaldığı zamanlar, anıları gelir. Berk *İstanbul'u* yazmaktadır, Akbal *Garipler*'i. İlk bölümleri Berk'e okumaktadır, arkadaşı beğenmiştir yazdıklarını, cesaretlendirir kendisini yazması konusunda. Yazdığı sokak, kendi oturdukları sokağa benzemektedir, izler taşır oradan. Seneler sonra kendi kitabını okuduğunda eserin kahramanı Salih'in kaçtığını ama kendisinin kaldığını düşünür. *Garipler*'den kendisi kalmıştır artık. Sokağa istimlak gelmiş, evler yenilenmiştir, sofrasını hazır edip bekleyen annesi de yoktur, sokaktaki çocukların sesleri, bağırımları da... *Garipler Sokağı*'da üç defa basılır, Akbal beğenir 23 yaşında yazdıklarını, amacı kendi kendini övmek değildir. O *Garipler* hem kendisininidir, hem de değildir, zaten artık yirmi üç yaşındaki genç delikanlıyıda alakası yoktur. "Her yaşın ayrı bir kişisi var. Durmadan ölüyoruz yaşarken. Değişime yaşlanma demişiz, ölme bu gerçekte" der, düşünür.

25 OCAK 1972/ KİŞİ DEĞİŞİR

Akbal'ın zamanında sıkça oturduğu, yediği, içtiği, hayaller kurduğu bir arkadaşı yüksek bir makama gelmiştir. Şimdi artık her hareketi, tavrı, yaklaşımları hatta sesi bile değişmiştir. Akbal, bu yeni adama içinden bir yabancılik, çekingenlik hisseder. Aslında arkadaşının eski bıraktığı insan olarak kalması için de yapar bunu. Zaten 'değişim' hayatın olağan akışıdır, her yaş, durum bir şeyleri mutlaka değiştirecektir.

6 ŞUBAT PAZAR/ KIZILAY'DA İKİ KIZ

Ankara Kızılay, Güvenparka'da hava dondurucu soğuktur. Akbal üzerleri pek iyi olmayan, yırtık etek ve hırkacı iki kız ile bir delikanlının fıs fıs konuştuklarını fark eder. Delikanlının üzeri oldukça kalındır, kızlar ise üşümüyor gibi durmaktadır. Kızlardan güzel olanı delikanlıya, kızı eve götürüp götürmeyeceğini sormaktadır, hiç çekinmez sorduklarına, güya ev temizliği içindir. Kızlar her şeyin farkındadır zaten belki de istiyorlar, pazarlığı, parayı yükseltmektir niyetleri. Akbal, kıza bakar, güzel giydirilse, üstü başı toparlansa öyle çıkarsalar onu bu buz gibi havada. Akbal bile keskin soğukta zor dayanmaktadır. Bir süre sonra pazarlıkta anlaşamazlar, ayrılırlar. Kızlar gider oradan, Akbal düşüncelidir, kim, nasıl kurtaracak onları? Kim doğru yolu gösterecek?

19 ŞUBAT CUMARTESİ/ BİR "BAŞKA İNSAN"

Bir insana alışmanın ve daima onunla birlikte zaman geçirmek isteğinin belli bir olgunluğa geldikten sonra insana yük haline geldiğini düşünür Akbal. Yeni dostlukla, sevgililer ve arkadaşlıklara karşı da tutum böyledir. Hatta karşınızdaki kişi için oldukça çekici olsanızda, istesenyizde bir zaman sonra daha evvelki yaşamışlıkların etkisi ve tecrübesiyle kendinizi durduruyorsunuz der Akbal. Zaten Akbal, 'yaşlılık' sözcüğün, 'ağırılık' ile paralel görür.

27 ŞUBAT PAZAR/ OLAY ÖYKÜCÜSÜ OLMAK

Akbal'a göre öyküde mutlaka hayal ve zeka konuları işlenmek, vurgulanmak zorunluluğu yoktur, 'olay öykücüsü' tanımı sanki yazarı küçülten bir durum gibi nitelendirilmemelidir. Kaldı ki, öykünün kurgusu olay ile tam bütünleştirilebildiğinde bu öyküyü daha başarılı bir hale getirir. Sabahattin Ali, Orhan Kemal ve Samim Karagöz bunu oldukça başarılı işlediklerinden, edebiyata dahil etmişlerdir. Burada öykünün kaynağı olay mı yoksa değil mi diye bakılmamalıdır ve yazarlar suçlanmamalıdır.

19 MART PAZAR/ İNSAN KÖPEK

"Aşılmaz bir duvarın önünde yaşamak köpekçe yaşamaktır." Camus'un sözleri mütemadiyen aklındadır Akbal'ın fakat aşamadığımız şeyler vardır, bir şeylere sığınmak ve korunmak isteriz ama insan köpek değildir, o zamanda ondan daha alt bir yerde dururuz, kalırız. Bu "insan – köpek" halidir. Savaşığımızda ve mücadele ettiğimizde ise insanlığa doğru, insan olarak bir imtihana tabii oluruz.

7 NİSAN CUMA/ YAZMAK YAŞAMAK MI?

Akbal'ın *Yazmak Yaşamak* isimli yetmiş yakın yazıdan meydana gelen eseri çıkmıştır, Akbal kitabın türüne tam bir isim bulamaz, ne deneme denilebilir ne de tam olarak öykü. Zaten mutlaka bir türe dahil etmenin zorunluluğuna da inanmamaktadır. Eserlerin, kitapların gayesi ileride okunmaktadır, elli sene sonra belki. Kendisi nerede olacaktır elli sene sonra? Okuyucu o vakitte beğense veya beğenmese kendisini ne kadar etkileyecektir? Kendisi güncel zamanda Ömer Seyfettin'i ve Sait Faik'i okumaktadır. O yazarlar ne elde etmektedir bundan. Belki ruh denen şey vardır Akbal çok inanmasa da.

9 AĞUSTOS ÇARŞAMBA, PARİS/ İÇKİLİ UÇAK

Akbal, sıcaklığın ve alkolün etkisiyle uçaktan indiğinde çakırkeyiftir. Uçağın lüks kısmında seyahat etmiş, bolca alkol tüketmiştir. Orly'de indiğinde kendisini karşılamaya gelen olup olmayacağını bilemez. Kimse gelmeyince otele gider. Ardında kalan kimseyi de hatırlamamaktadır. Bir şeyler yazıp yazmama konusunda kararsız kalır ama yazmanın gerekli olduğunu düşünür. İleride anlayacaktır şu günlerinin önemini, değerini.

11 AĞUSTOS CUMARTESİ, AKŞAM/ MANŞ'I GEÇERKEN

O zamana değin Akbal Londra'ya hep uçakla gelmiştir, Manş'ı, denizi görmeye çalışmış ama kalın bulutların altından görmesi hiçbir zaman mümkün olmamıştır. Deniz sevdalı bir insan için hiç güzel değildir bu. Bu sebepten tren seyahatini tercih edip biletini alır, Paris, Calais, Dover ve Londra'dır istikamet. On iki saat süren tren yolculuğunda olgun bir kadın Fransızca olarak gündelik hayat hakkında bilgiler verir, sohbet ederler. Kadın isteklidir konuşmaya, halbuki İngilizler konuşmayı çok sevmezler. Calais'e gelip vapura biner, daha evvel hiç görmediğini var saydığı Manş'ı görür, Marmara, Ege ve Karadeniz ile mukayese edildiğinde Manş için deniz tanımını yapmak mümkün değildir. Daha

ziyade bulanık bir sudur. Ardında yolculuğuna Dower ile devam eder, trene biner. Trende İngiliz havası baskındır. "İngiltere'de hep bu duygu vardır. Aile gibi birlikte, ama tek tek bağımsız."

19 AĞUSTOS CUMARTESİ/ BİR BAŞKASI: BEN

Akbal, süratle giden vapurun içinde düşüncelidir, bir haftalık Londra seyahatinde acaba kendisi mi Londra'yı görmüştür yoksa kendisi Londra tarafından görülmüş ve bir değişime mi tabii olmuştur? Arkasında bu zamana kadar getirdiği kişiliğini mi bırakmıştır? Farklı duygu ve düşünceler içerisindedir.

22 AĞUSTOS SALI/ NEREYE DÖNÜŞ?

Artık Akbal için dönüş vakti yaklaşmıştır fakat dönmek istemez Paris olduğu için değil, "kendime mi, kendim sandığım, yıllarca bir yük gibi taşıdığım insana mı?" Kendini bilemediği bir yerde, farklı duygular içinde bulur.

24 AĞUSTOS PERŞEMBE/ DÖNEN KİŞİ

Uçak Roma'ya varmıştır, İstanbul'a gitmektedir Akbal. Giden ve geri dönen insan aynı kişi değildir.

12 EYLÜL SALI/ BİR ROMAN '72 YAZI'

Ağustos 1972 yazı Akbal'ın hayatında önemli bir zamandır. Bu tarihin ardından bazı şeyler ve kendi düşünceleri değişecektir. Ancak, hiçbir şey aniden olmaz, birikimin neticesidir bu.

22 EYLÜL CUMA/ YANILGIDAN UYANMAK

Birkaç gündür Akbal Ankara'ya gelmiştir

TDK'nın Yönetim Kurulu toplantısına katılacaktır. Bulvar, Tütengil, Karaören gibi arkadaşlarıyla karşılaşır. İnsanların birbirlerini dış görünümünden yargıladıklarını düşünür, ne kadar yakın olsalar da aslan anlamak kolay değildir. Bazı yazarlar cümle oyunlarını, kelimeleri iyi ve başarılı kurgular diye düşünür. Ne var ki, bazen bunlar bilinç dışı olur. Eşimiz dediğimiz kişiler de ne kadar uzun zamanı birlikte geçiresek tam olarak tanıyamayız.

21 EKİM CUMARTESİ/ KENDİMİ YAŞAMAK

Akbal eşyalarını üç valize sığdırıp evine taşınır, yeni evi de bomboştur, sadece bir yatak, masa ve perdelerden ibarettir. Ölümü düşünür sonra anlam veremez kendine, yaşamak vardır daha.

1 ARALIK CUMA/ BAŞKALARINDAN KURTULMAK

1962 Senesinde Sartre "Ancak şimdi, seksen dört yaşındaki annemden kendimi kurtarabildim." Sartre'nin annesi *Sözcükler* kitabının yayınının ardından kendisine "Ne yazık, çocukluğundan hiçbir şey anlayamamış" demiş. Sartre'nin annesi ikinci evliliğini yaptığında, Sartre'nin üvey babası ile alakalı yazmasından hep çekinirmiş. İnsanın yakın çevresinden, ailesinden kendini kurtarmasının zorluğunu fark eder Akbal. Sartre'de bunu ancak seksen dört yaşına gelince başarabilmiştir fakat çevremiz kendileri istediklerinde bizden kolaylıkla koparlar.

3 ARALIK PAZAR/ İTENİ İTECEKSİN

Akbal arkadaşlarıyla içki içip yemek yer, iki ay içinde arkadaşlarında ve dostlarında bir değişim fark eder. Onlarda kendisine "Sen gizli dünyanı açmazdın ki bizlere" demektedir. Akbal bir üzümlük, kırılmışlık yaşamaktadır. İnsanlar belli zamanlar yanındadır daha sonra karşı tarafta olurlar. En yakınları bile bazen uzaklar senden der, düşünür Akbal.

30 KASIM CUMARTESİ/ YAZILAMAYAN...

Akbal'ın defterine bakar, birçok gün boştur, kimisi ise uzun uzun yazılmıştır. Bunları sadece kendisi için saklamak ister. Hiç kimsenin okumasını istemez. "Kimse gerçek güncesini yayınlamaz sanırım" der içinden.

1973

7 OCAK PAZAR/ "BAŞKA, BAMBAŞKA"

Akbal'ın ev eşyalı oldukça sade ve azdır, üç bavul, kanep ve masa. Dışardan gören insanlar meraklıdır der Akbal tüllerin arkasına, oysa ne kadar farklıdır içerisi. M. Ş. E. 'nin kitabını okumaya başlar. Bazı kitaplar insanı başka yerlere götür, bazıları sadece zaman kaybı olur diye düşünür. Yazarların bazıları okuru mevcut zamandan alıp başka bir evrene taşımayı beceremezler, e o zaman ne den yazıyorlar? Der. Pierre Hamp bu yazarlara "yazı tüccarları" demiş. 1945 senesinde İlhan Berk ile birlikte Yüksekaldırım kitapçılarında Hamp'ın eserlerini aradıkları zamanlar gelir aklına. 1973

senesinde kendisi *Garipler*'i yazarken İlhan Berk *İstanbul*'u yazmaktadır. Otuz sene geçmiştir o zamandan beri, şimdi ise Akbal hayatının en mutlu zamanlarını yaşadığını düşünmektedir elbette hayatta acılarda vardır ama kendini yapaylardan, vazife saydığı şeylerden kurtarmıştır.

12 OCAK CUMA/ OKŞAR SAÇLARINI...

Akbal'ın yeni evi çok sıcaktır, O'nun olduğu ev ise soğuk olmalıdır. O ne kadar hızlı hazırlanır, Akbal ise yataktan kalkmamıştır hala. Güneş girer pencereden sızıp, bütün tozlar görünür, evi temizletmesi gereklidir Akbal'ın, sokakta bağırarak satıcılardan meyve alır, gazetede yoktur, yazısına bakmak ister oysa. Radyoyu açar, türkülerde bir gariptir hem manaları vardır hemde yoktur sanki. O okula, öğrencilerine gitmek için koşturmaktadır şimdi, "okşar saçlarını..."

16 OCAK SALI/ İKİLİ YALNIZLIK

Akbal evinde rahatsızdır derken O gelir, Akbal iyileştiğini hisseder, kötü düşünceler, kötümserlik de gitmiştir O gelince. Kendisini anlayan, düşünen, kendisine ihtiyaç hisseden ve yalnız kalmadığını hatırlatan biri vardır.

20 OCAK CUMARTESİ/ KENDİ DALGALARIM.

Halının üzerinde uzanarak Akbal *Ölü Dalgalar*'ı yazar bitirir. Öykülerini el yazısı ile yazmak daha samimi gelir kendisine. Uzun zamandır öykü yazmamıştır bilemez güzel olup olmadığını, bir kıyı meyhanesinden bahsetmiştir, bilemez acaba kendisini mi kaleme almıştır öyküde?

6 ŞUBAT SALI/ İLK KEZ YAŞANAN

Akbal bir hastane odasında refakatçidir. Hastalardan inleme sesleri yükselmektedir. Beklediği hastanın eli elindedir, ateşi yüksektir. Gece tiyatro oyunu izlemeye gider, oyunda evlilik bir boks maçı gibi tanımlanır. Düşler, arzular ve hasretler vardır, Akbal için hatırası unutulmayacak bir gün olmuştur.

13 ŞUBAT SALI/ HEM YORUMCU HERM YARGILAYICI

Akbal için, bir hayat, toplumsal bir durum veya olay edebiyatçı tarafından kaleme alınmadığı takdirde kaybolup gider. Böyle olmaması için bir yazar tarafından işlenmesi, yazılması yani yazarın şahıtlığı gereklidir. Yazar olan olayları bu vasıta ile kanıtlamış olur. Aynı zamanda yargılama vazifesi de mevcuttur yazarların. Sanatçı veya edebiyatçı ile zıtlaşan gelecek çağlara yenik olarak tanımlanacaklardır. Zola'ya göre "hükümetler edebiyatçıya kuşku ile bakarlar, çünkü o ellerine geçiremeyecekleri güçtür." Akbal son iki senenin kendince analizini yaptığında sanatta yeni bir dönemin başlayacağını düşünür. Geçen acı tecrübeler edebiyatın kuvvetlenmesini sağlayacaktır, gelecekteki okuyucularda bu zamanın edebiyatçıları sayesinde dah iyi analiz edeceklerdir.

17 ŞUBAT CUMARTESİ/ İNSAN KORKUSU

Akbal yakın çevresindekilerin davranışlarını gözlemlediğinde Montaigne'nin "İnsanın bu dünyada korkması gereken tek hayvan, insandır." Sözlerine daha çok hak verir. Zira hayvanlarda –ki kıskançlık ve fenalık insan ile yarışamaz. Bir Azeri şairin sözleri destekler bunu "Nerde bir aslan görürüm, korkmirem, Nerde bir Müselman görürüm, korkmirem."

18 NİSAN ÇARŞAMBA/ SAĞTÖRE ÜZERİNE

Eflatun "Ahlak politikayı belirler" demiş, Makyavelli "Politikanın ahlakla ilgisi yoktur" Eflatun'a istinaden politika 'sağtöre'ye dayanmalı, Akbal'a göre belkide olamayacağı içindir bu görüş. Fransız düşünür Maurras "Politika ahlakı belirler" En gerçekçi yaklaşım Maurras'a ait olan olarak görünür Akbal için, "Her çağın ayrı bir sağtöresi var, olacak da..." der.

4 HAZİRAN PAZARTESİ/ İÇMEK UNUTMAK

Akbal mahkemededir, tanığı dinlenir, kendisi girmek istemez. O'nu savunanlar bildiklerini anlatmışlardır içeride fakat insanı kendisi gibi ifade edebilirler mi? Ahırkapı'ya giderler Akbal'ın amacı alkol alıp zihninden silmektir, Hamlet "Ölmek, uyumak" demiş, Akbal "İçmek, unutmak" der bu durumda.

14 TEMMUZ CUMARTESİ/ BİR DENİZ KIYISI

Akbal, Maden-İş'in çağrılısı olarak maden işçileri ile birlikte kampa katılır. Yeni dostluklar kurar, tavla oynar, denize girer, yarışmalar, voleybol maçları yapar. Alışık olmadığı bir tarzıdır bu yaşanan günler. Belki de kendisi de tanıyamaz O kişiyi. Kitaplar okur, bol bol yazar.

10 EYLÜL PAZARTESİ/ DÜŞMAN TANIKLAR

Akbal yeniden duruşmadadır, kendisine muhalif insanlarla doludur mahkeme salonu, evine hiç gelmeyen bir kadın Akbal'ı casus misali izlemiştir. Vefat eden eşinin arkadaşına hiç üzülüyor, saygı kavramını yitirmiş... Akbal, üzülüyor olanlara, yalancı şahitlere ve düzene.

27 AĞUSTOS PAZARTESİ/ ADAY OLMAK

1965 Senesinde Tip'ten bir haftalığına milletvekili adayı olmuştur Akbal, belki bir gün yazarım o günleri der. Enteresandır aday olmak, dört sene farklı bir ortamda , ilginç bir çevrede hayatını geçirmek diye düşünür.

14 EKİM PAZAR/ BİR SAVAŞIMDA

Hayatın akışı karşısında kendini oldukça yorgun hisseder Akbal, yorucu olan yazarlığın haricindeki şeylerdir, sayısız okur mektubu da gelir kendisine, "dert ortağı" gibidir onların fakat kendisine kim dert ortağı olacaktır? Gazete, yargılanma süreci ve olağan mahkeme prosedürler... Kendine karşı hissettiği sorumluluk duygusundan sonuç ne olursa olsun mücadelesine devam edecektir.

17 EKİM CUMARTESİ/ İPTEKİLER

Akbal, Erol Toy'ın mütareke günlerinde ölüm cezasına mahkum edilen bir vatanseveri konu alan *İptekiler* oyununu izler. Aklına büyükbabasının *Zalimane Bir İdam Hükmü* anıları gelir. Damat Ferid iktidarı döneminde Hazım Bey, Mustafa Kemal taraftarı olduğu için ceza evindedir. Erol Toy yakın tarih hakkında aydınlatıcı, faydalı bir eseri sahnelemiş, buradan zamanın geçmesine rağmen "güçlü kişiler" ve uygulanan usullerin hiç değişmediği anlaşılıyor.

4 ARALIK SALI/ 'ANAYURT OTELİ'

Yusuf Atılgan'ın *Anayurt Otel'i*ni okurken Akbal 1945 senesini sanki tekrar yaşamış gibi hisseder. Taşra otelindeki katip, cinsel problemlerin yansıtılması, bunalımlar Atılgan'ın eşsiz ve doğal anlatımıyla sunulmuştur.

1974

11 ŞUBAT BURSA/ BURSA'DA

Akbal zamanında Bursa'da öğretmenlik yaptığı günleri anımsar. Merak eder okulunu ve öğrencilerini fakat araştırmak gelmez içinden, anılar çoktan yok olmuştur.

12 NİSAN CUMA/ EVLENMEK

Televizyon programında bir adama medeni hali sorulur, adam memur olduğunu söyler, memurun evlenmesi güçtür geçim derdinden, zamanında dışişlerinde görevli bir akrabası da aynısını dile getirmiştir, kazanılan parayla ev geçindirmek mümkün değildir.

19 NİSAN CUMA/ FRANSIZ DEVRİMİNDEN

Akbal, Fransız İhtilali hakkındaki yazıları okumayı çok sever, 1789 senedinden 1795 yılına değin yaşanan, icraata geçirilen hayli çok şey vardır. "Gerçek devrimler böyledir işte" der içinden.

11 MAYIS CUMARTESİ/ BİR KONUŞMA

Akbal'ın Zühtü Bayar ile gerçekleştirdiği konuşma 1971 senesinde bir dergide yayınlamıştır, Bayar, son dönemlerdeki politik ve toplumsal hadiselerin edebiyata yansması hakkında sorular sorar kendisine. Akbal; bu hadiselerin edebiyata yansmasının hemen olamayacağını, aradan geçen belli bir süre akabinde yani hadiseler güncelliğini katbettiği vakit daha net anlaşılabilirliğini söyler. Edebiyatın belli hudutlar dahilinde ele alınması mümkün değildir. Siyasi tesirler kalıcı değildir sadece yazarların hadiseler üzerine yazdıkları gelecek kuşaklara aktarılacaklardır."

15 MAYIS ÇARŞAMBA/ YOLDA

Akbal, arkadaşı Yaşar Nabi ile birlikte Niş'te otelde kalmaktadır, sırada Üsküp vardır, diğer arkadaşları Necati Zekeriya, Mateyeviç, İvanov, Fahri'de onlara eşlik ederler. Nayır öncesinde Üsküp'e gelmiştir ama Akbal'ın ilk Üsküp seyahatidir bu. Ertesi gün arkadaşı Necati'nin arabasıyla Ohri'yedir yolculukları.

21 MAYIS SALI/ YAZARLAR ARASINDA

PEN Toplantıları devam etmektedir, Eski Kültür Bakanı Talan Halman'da ABD PEN temsilcisidir, kendisinin İngilizcesi oldukça iyidir. Akşam Ohri'deki ziyafette dostluklar, arkadaşlıklar ilerletilir. Birbirinden renkli dünyaları ve birikimleri olan birçok yazar aynı motordadır.

30 MAYIS ÇARŞAMBA/ ESKİ DEFTERLER

Akbal, gezilerden sonra birkaç gün evden çıkmaz, izlenimlerinden ve yolculuk izlerinden kendini çekip çıkarmak ister. Bazı kitaplar, defterler karıştırır, kendi güncelerini aklına koyar. Eline 1943 senesindeki günce geçer, o dönem Servetifünun- Uyanış'ın yöneticisidir. Neler yazdığına bakar, o zamanları incelemenin daha iyi olacağına karar verir.

1943 GÜNCEİ

2 OCAK 1943, CUMARTESİ

Akbal, K.'nin gitmesinden dolayı üzgündür, mektupda gelmez kendisinden, Esat ile gezerler, Halkevi'ne giderler.

3 PAZAR

Tüm gece onu düşünür Akbal, Beyoğlu'na yürüyerek gider, Adil ve Esat'ı görür, bir mektubu vardır ama eski okuldan bir arkadaşındandır.

7 PERŞEMBE

Akbal Servetifünun'a gider, Suavi ve Özdemir'de oradadır. Ahmet İhsan ve Servetifünun ile alakalı Hikmet Feridun röportaj için gelir. Fotoğraflar çekilir Yedigün'de çıkacaklardır. Akbal gece gene onun düşünceleri ile doludur.

9 CUMARTESİ

Akbal mutludur, K'dan oldukça uzun bir mektup almıştır, kendisinde ona yazacaktır mektup.

12 SALI

Akbal Uyanış'a gider, arkadaşları da oradadır. Halit Fahri ile uzun uzun sohbet ederler. K'ya iki mecmua gönderir.

19 SALI

Cavit Yamaç'ın Adanaya gitmesi sebebiyle Servetifünun sekreterliğini Akbal üstlenir.

24 PAZAR

Yolda onunla karşılaşır Akbal, geldiğinden böylelikle haberi olur. Eve ve sinemaya giderler, artık girmeyecek olmasına sevinse de mektuplaşamayacakları için hüzünlüdür.

1975

12 OCAK PAZAR/ BİR OYUNU SEYREDERKEN

Akbal, Müşfik Kenter'in sahneye koyduğu Asena'nın *Toroslardan Ötesi* oyununu Üsküdar Şehir Tiyatrosunda izlemeye gider. Asena tarafından son derce hızlı yazıldığı belli oluyor, Akbal oyunu zaman kaybı olarak nitelendirir. Bir gün evvel Devlet Tiyatrosuna bir İtalyan eseri olan *Yaz Bitti*'yi izlemiştir tiyatroyu çokda sevmese de.

24 OCAK CUMA/ YOK OLMUŞ BİR KİŞİ

Zamanında tanıdığı, anılar paylaştığı kişi artık yol olmuş, yabancıdır Akbal'a. Onun hayatında istifade etmiştir. En temel özelliği her şeyden korkmasıdır, duyguları, düşünceleri hatta kendisidir korktuğu. Onun 'merhaba' sözünü artık umursamaz Akbal. Kendisini yok etmiş bir şekilde. Hatta vefat edenler bile kendisi için canlıdır.

12 TEMMUZ CUMARTESİ, STOCKHOLM/ İSVEÇ GÜNLERİ

Akbal için ilk önce Frankfurt yolculuğu ardından Kopenhag'a gidiş vardır. Oradaki bekleme zamanından sonra Stockholm'de olacaktır. Anne Marie ve Özkök ile buluşurlar.

25 SALI

Akbal Cumhuriyet Gazetesini okuyup Türkiye'den haberler alır. Şehirde gezerler, yeni kitaplar alır. Doktordan torpille gün alabilir. AP ise Adapazarı seçiminin galibidir.

21 MART, HELSINKİ

Finlandiya'dan Helsinki'ye gelirler, Akbal Helsinki'ye karşı bir aşinalık hisseder.

22 SALI

Helsinki'de parkları, heykelleri,müzeleri ve ünlü yerleri gezerler. Akbal dönüş için biletini alır, gazetecilere bedavadır biletler.

28 PAZARTESİ

Özkök ile radyoda film dinlerler, birkaç gün Peter Cermann'ın kentin merkezindeki evinde kalacaklardır, evin arkasında Krallık Sarayı vardır. Bir gün evvel Kültür Evinde Türk işçilerle sohbet etmiştir Akbal.

1 AĞUSTOS CUMA

Akbal, İstanbul'a kitapları gönderiri, Strindberg'in yaşadığı ev müzeye dönüştürülmüştür, onu gezer. Gece arkadaşlarıyla Türk – Kıbrıs politikası hakkında konuşacaklardır. İstanbul'dan Akbal'ın yazı göndermesi istenmektedir.

10 AĞUSTOS PAZAR, UÇAKTA

Yirmi beş senedir orada yaşayan Özkök Akbal'ı yolcu ederken Akbal duygusallaşır. Mutlu mu? Diye düşünür, peki 'mutluluk' tam olarak nedir? Uçakla Frakfurt'a gidecektir, terminalde bir içki alır. "Nasıl olsa her şey anı olacak. Sonra anılar da eskiyecek. Bir gün gelecek, anılar da kalmayacak."